

ושומר⁽²⁸⁾].

ואף שכל עצם הוא יד או שומר לחצי זית בלבד, מכל מקום הוא מועיל להעביר את הטומאה מהבשר לבית, והרי זה נחשב שיש בבית שני חצאי זית של מת, שכל הבית מטמא באהל.

יהודה בן נקוסא אומר משום רבי יעקב: היאך שני עצמות מצטרפין לכזית?! שהואיל והבשר שעל כל עצם הוא פחות מכזית, אין לעצם דין יד [או שומר], ואינו מטמא את הבית.

ק"ט-א

והשתא מקשינן: **ורב — האי ברייתא במאי אוקים לה,** שלא יהא אחד התנאים השנויים בברייתא הזאת חלוק עליו?

והרי **אי מיירי בברייתא בעצם המשמש כיד בלבד,** כגון עצם שאין בתוכו מוח, אלא שיש על העצם בצד אחד חצי כזית בשר,

שכל העצם משמש "יד" לאותו הבשר, — אם כן **קשיא רישא,** דתנא קמא אמר שאפילו אם הבשר שעל העצם הוא פחות מכזית נטמא הבית, ואילו רב אמר שאין יד לפחות מכזית?

ואי מיירי בברייתא בעצם שהוא שומר, כגון שהעצם חלול ויש בתוכו מוח בצד אחד, שנעשה כל העצם "שומר" למוח, [כי אם יפתח העצם, אפילו בצדו השני, יתקלקל המוח], ולכן מטמא העצם בראשו השני את הבית כדין שומר שמוציא את הטומאה, אם כן **קשיא סיפא,** דיהודה בן נקוסא מטהר מחמת שהבשר פחות מכזית, ואילו רב אמר שאין שומר לפחות מכפול. אך ליותר מכפול יש שומר, אף שאין בבשר כזית⁽²⁹⁾?

[וכן יש להקשות לפי רבי יוחנן, דאי מיירי ביד, קשה מיהודה בן נקוסא המטהר משום שאין בבשר כזית, ואילו רבי יוחנן מטמא ביד אף בפחות מכזית? ואי מיירי בשומר,

לטמאות אחרים.

המשנה למלך [שם פ"ד ה"א] נסתפק לפי השיטות שצריך כביצה לקבל טומאה, האם צריך שכל הכביצה תקבל טומאה בבת אחת, או שגם באופן שנגע שרץ בחצי כביצה בפני עצמו ובחצי כביצה בפני עצמו, וחזרו שני החצאים ונצטרפו, הרי הם טמאים מעתה. **ובמשנה אחרונה** [טהרות פ"א מ"ה] נקט שהם טמאים, לפי שיש נוגע וחזור ונוגע. אך **השער המלך** [הל' ברכות פ"ו] כתב, דמרש"י ותוספות כאן מוכח שצריך שכל הכביצה תקבל טומאה בבת אחת, שאם לא כן מה הקשו, הרי שפיר יש נפקא מינה האם יש יד לפחות מכזית באופן שלאחר מכן תצטרף עם חצי כזית שקיבל טומאה משרץ, וכן הרחיב לבאר החזון איש [טהרות א

כד], עיי"ש.

28. הראשונים ביארו שלמדים דין יד לטומאת מת במה הצד מאוכלים ונבלה וכלי חרס.

29. יד של מת מועיל רק להכניס ולהוציא את הטומאה, ואינו מצטרף לשיעור כזית. ומכל מקום מבואר בגמרא, ששומר של מת שיעורו בכפול ולא בכזית. ואם כן מוכח, שהחילוק בין יד לשומר אינו האם הוא מועיל רק להכניס ולהוציא או שהוא מועיל גם להצטרף, שדבר שמועיל להצטרף הוא חשוב יותר, אלא החילוק הוא בין שימוש של יד לשימוש של שומר, שהשימוש של השומר הוא חשוב מצד המציאות שלו, ושיעור כזית ביד הוא כשיעור כפול